

Kraków, 16.12.2018

Do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Pana Jarosława Gowina

Stanowisko Stowarzyszenia Italianistów Polskich na temat Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie współczynników kosztochłonności z dnia 23 listopada 2018 r.

Szanowny Panie Ministrze,

Stowarzyszenie Italianistów Polskich z niepokojem i rozczarowaniem przyjęło propozycję przypisania współczynnika kosztochłonności o wartości 1 dla kształcenia i badań naukowych w dyscyplinach literaturoznawstwo i językoznawstwo, zawartą w projekcie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie współczynników kosztochłonności z dnia 23 listopada 2018 r.

Obniżenie dotychczasowego współczynnika kosztochłonności dla neofilologii z 1,5 w trzystopniowej skali do 1 dla językoznawstwa i literaturoznawstwa we wprowadzanej Rozporządzeniem skali sześciostopniowej oznacza trzykrotne obniżenie nakładów na dydaktykę i działalność badawczą w naszej dziedzinie. Aby utrzymać dotychczasowy poziom finansowania, projektowany współczynnik kosztochłonności powinien wynosić 3. Obiekcje budzi podstawa metodologiczna przyjęta przy kalkulacji proponowanych współczynników. Jak pisze MNiSW w uzasadnieniu Rozporządzenia, do ich wyznaczenia zastosowano metodę analizy k-średnich, co spowodowało, że nauki o podobnym stosunku kosztów dydaktycznych do badawczych i liczby pracowników (ale o bardzo różnych średnich) zostały potraktowane jako tak samo kosztochłonne.

Pragniemy ponadto podkreślić, że według aktualnego podziału dyscyplin, wprowadzonego na mocy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. (Dz.U. poz. 1818), dyscypliny literaturoznawstwo i językoznawstwo obejmują zarówno polonistykę, jak i wszystkie filologie obce. Koszty prowadzenia dydaktyki uniwersyteckiej oraz badań naukowych w zakresie studiów neofilologicznych, zwłaszcza specjalistycznych przedmiotów i kierunków związanych z kształceniem tłumaczy, są nieporównanie wyższe niż w przypadku studiów polonistycznych (które i tak wymagają w naszym przekonaniu

wyższych nakładów niż planowane w Rozporządzeniu). Na wysoką kosztochłonność dydaktyki neofilologicznej wpływa m.in. konieczność prowadzenia lektoratów i laboratoriów językowych w niewielkich grupach z wykorzystaniem nowoczesnych technik multimedialnych, zapewnienie studentom i prowadzącym zajęcia nowoczesnego sprzętu niezbędnego do realizacji zadań dydaktycznych (komputery z odpowiednim oprogramowaniem, zestawy nagłaśniające, sprzęt do tłumaczeń symultanicznych), zakup do bibliotek uniwersyteckich drogich publikacji zagranicznych: lektur, słowników, podręczników z załącznikami audiowizualnymi, literatury naukowej, jak również subskrypcji czasopism i międzynarodowych baz naukowych.

Z kolei w obszarze działalności badawczej przypomnieć trzeba o nieodzownych dla neofilologów kwerendach, badaniach empirycznych, stażach i pobytach studyjnych za granicą. Ustawa Prawo o Szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r., znana też jako Ustawa 2.0, słusznie kładzie nacisk na umiędzynarodowienie badań. Dla polskich italianistów i innych filologów obcych współpraca naukowa z partnerami zagranicznymi, adresowanie wyników badań do gremiów międzynarodowych i publikowanie w zagranicznych czasopismach jest naturalnym stanem rzeczy. Niestety, przy poziomie finansowania zaplanowanym w Rozporządzeniu, dialog polskich badaczy z dokonaniem światowej italianistyki, jak również prowadzenie badań na najwyższym międzynarodowym poziomie będą mocno utrudnione, jeśli nie niemożliwe. Ponadto przyszłością nauki są badania interdyscyplinarne i transdyscyplinarne. Przykładem interdyscyplin łączących językoznawstwo z zagadnieniami sztucznej inteligencji są lingwistyka komputerowa i przetwarzanie języka naturalnego. Również literaturoznawstwo wykorzystuje narzędzia humanistyki cyfrowej. Kosztochłonność zastosowania nowych technologii w badaniach literaturoznawczych i językoznawczych zbliżona jest do kosztochłonności badań informatycznych.

Nie jest przesadą stwierdzenie, że bez krzewienia znajomości języków obcych w społeczeństwie, jak też otwartości na inne kultury i międzynarodowej współpracy, które są domeną filologii obcych, niemożliwe jest budowanie innowacyjnej gospodarki. Prowadzone w nowoczesny sposób kierunki i badania neofilologiczne generują koszty znacząco przewyższające nakłady według przypisanego im w projekcie Rozporządzenia współczynnika 1. A tylko takie są w stanie realizować cele Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. Projektodawca wykazuje się zatem zdumiewającą niekonsekwencją. W Ustawie 2.0 kładzie nacisk na przygotowanie absolwenta do potrzeb nowoczesnego i zmieniającego się dynamicznie rynku pracy i chce rozliczać uczelnie z efektywności w tym zakresie, a jednocześnie, poprzez obniżenie wskaźników kosztochłonności, ogranicza

uczelniom możliwość wprowadzania takich form kształcenia, które mogą dać absolwentom odpowiednie kompetencje w tym zakresie. W Ustawie 2.0 MNiSW nakłada na uczelnie obowiązek podnoszenia konkurencyjności polskiej nauki i prowadzenia badań na światowym poziomie, a jednocześnie, na mocy zawartych w Rozporządzeniu decyzji o ograniczeniu finansowania, radykalnie zmniejsza szanse polskich badaczy na udany dialog ze światową czołówką badawczą i tworzenie innowacyjnej nauki.

W świetle powyższych argumentów pragniemy wyrazić naszą jednoznacznie negatywną opinię na temat projektu Rozporządzenia i domagamy się zwiększenia dla współczynnika kosztochłonności dla dyscyplin językoznawstwo i literaturoznawstwo, zarówno w obszarze kształcenia, jak i działalności naukowej, do poziomu 3 (minimalnie 2,5).

Z poważaniem,

Zarząd SIP

/-/

dr hab. Artur Gałkowski, prof. UŁ – Przewodniczący

dr hab. Elżbieta Jamrozik, prof. UW – Wiceprzewodnicząca

prof. dr hab. Maria Maślanka-Soro (UJ) – Wiceprzewodnicząca

dr Katarzyna Woźniak (UWr) – Sekretarz

dr Aneta Chmiel (UŚ) – Skarbnik

dr hab. Justyna Łukaszewicz, prof. UWr

dr hab. Ingeborga Beszterda, prof. UAM

dr hab. Maria Załęska (UW)